

Keräilyn monet näkökulmat

LAB-ammattikorkeakoulu
Kuvataiteilija (AMK)
Veera Mankki

Tiivistelmä

Tekijä(t) Veera Mankki	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Valmistumisaika 2023
	Sivumäärä 36	
Työn nimi Keräilyn monet näkökulmat		
Tutkinto ja koulutusala Kuvataiteilija (AMK), päivätoteutus		
Toimeksiantajaorganisaatio (jos opinnäytetyöllä on toimeksiantaja) LAB-ammattikorkeakoulu		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäyteraportti käsittelee keräilyä. Harrastusmuotoa, joka on ollut osa ihmisten kulttuuria jo vuosisatojen ajan.</p> <p>Keräily itsessään on hyvin neutraali käsite, mutta siinäkin on sekä positiiviset että negatiiviset puolet. Opinnäyteraportissa käydään läpi näitä molempia näkökulmia sekä tutustutaan yleisesti käsitteeseen keräily sekä sen historiaan.</p> <p>Teoksessa lähestytään keräilyä juuri neutraalilta kannalta. Se toteutettiin suunnittelemalla installaatio, jossa kuvataan värikkäiden pupufiguurien keräilijää. Saavuttaakseen tämän visioidun installaation, piti tehdä yli 450 pupufiguuria valusavella, valamistekniikalla, jossa saven ja muotin kanssa pystytään luomaan lyhyellä aikavälillä useita identtisiä teoksia.</p> <p>Teokseen on lisätty figuurien lisäksi myös muuta rekvisiittaa aina kirjoista pandakarhu pehmoleluun, jotta installaatio saisi enemmän uskottavuutta arkisena kokonaisuutena.</p> <p>Keräilijän arki- teoksen tarkoitus on esitellä keräilijä, jota ei nähdä, mutta hänen persoonallisuutensa heijastuu installaatioissa. Näyttää kuinka hän elää kokoelmansa kanssa, ja antaa katsojan päättää, miten suhtautua tavaramäärään, joka on levinnyt jo kirjahyllyn puolelta työpöydälle.</p>		
Asiasanat Opinnäytetyö, keräily, lopputyö, valusavi, installaatio, rekvisiitta, sekatekniikka, kuvataide		

Abstract

Author(s) Veera Mankki	Type of Publication Thesis, UAS	Published 2023
	Number of Pages 36	
Title of Publication The many points of views of collecting		
Degree, Field of Study Bachelor of Culture and Arts, Fine arts (UAS), full-time studies		
Organisation of the client (if the thesis work is commissioned by another party) LAB University of Applied Sciences		
Abstract <p>This thesis's subject is collecting. A hobby that has been a part of human culture for centuries.</p> <p>Collecting itself is a very neutral concept, but it also has both positive and negative sides. This thesis will discuss both of these points of view and introduce the concept of collecting and its history in general.</p> <p>The final work itself approaches collecting from a neutral point of view. It's an installation art where the viewer is introduced to the invisible collector's bunny figure collection. To achieve this envisioned installation, over 450 bunny figures had to be made with slip clay, a casting technique that can produce identical works in a short period of time.</p> <p>In addition to the figures, other props were added to the work, from books to a panda bear plush toy, to give the installation more credibility as a view of everyday life.</p> <p>The purpose of <i>The collector's everyday life</i>-installation is to present a collector who cannot be seen, but whose personality is reflected in the installation. It shows how he lives with his collection, and lets the viewer decide how they see the collection that has already spread from the bookshelf to the desk.</p>		
Keywords Thesis, collecting, final work, slip clay, installation, prop, mixed media, fine arts		

Sisällys

1	Johdanto.....	5
2	Keräily itsessään.....	6
2.1	Perustietoa	6
2.2	Positiiviset puolet	7
2.3	Negatiiviset puolet	7
2.4	Keräily ja taide	9
2.5	Taiteilijat ja keräily	9
3	Figuurit	11
3.1	Alkusuunnittelu	11
3.2	Valusavi tekniikkana	13
3.3	Kaksiosainen kipsimuotti.....	14
3.4	Testailua	15
3.5	Muottien tekoa	16
3.6	Figuurien tekoa.....	17
3.7	Värjäys	22
4	Installaation muu tavara.....	25
4.1	Suunnittelu	25
4.2	Puputohvelit.....	25
4.3	Arkiesineet.....	28
5	Keräilijän arki	30
5.1	Nimeäminen	30
5.2	Valmis teos ja ripustus.....	30
6	Yhteenveto ja pohdinta	34
	Lähteet	36

1 Johdanto

Kävin kesällä 2022 Lahdessa järjestetyssä Desucon animetapahtumassa, jonka myyntipöytäsalissa törmäsin Hiromu Arakawan *The Complete Art of Fullmetal Alchemist*-taidekirjaan (2017). Vaikka loogiselta kannalta minun ei tarvinnut ostaa sitä, olihan kyseessä vain kokoelma hänen sarjakuvansa värikuvitusta, halusin sen silti. Se teki minut iloiseksi, ja koin sen olevan hyvä lisäys omaan kokoelmaani.

Tässä vaiheessa olin jo ruvennut miettimään mahdollista lopputyöni aihetta ja tämän ostoksen myötä päädyinkin valitsemaan aiheekseni keräilyn. Se on yksi asia, jota koen monen ihmisen tehneen ainakin jossain vaiheessa elämäänsä, ja joskus jopa sen jälkeen tiedostamattaan.

Keräily voi olla alkujaan jotain ihan turhan päiväistä, esimerkiksi lapsi löytää hienon kiven, jonka haluaa pitää. Myöhemmin sama lapsi innostuu keräämään pelikortteja, ja aikuisuudessa se saattaa vaihtua jonkin brändin keräilemiseksi, tai ehkä kivien keräily on pysynyt ennallaan ja vielä vanhana ihmisenä hän poimii rannalta hienon näköisen kiven kokoelmaansa.

Jossain vaiheessa näitä kiviä voi olla liikaa. Ei välttämättä itse keräilijälle tai edes ensimmäiselle tai toiselle ohikulkijalle, mutta kolmannelle niiden määrä on jo uhkaavan tuntuinen.

Yritän teoksellani *Keräilijän arki* tuoda esille keräilyn neutraalilta näkökulmalta niin, että katsoja saa itse miettiä, miten suhtautuu siihen. Kyseinen teos on installaatio, jossa esitellään pupufiguurien keräilijä näyttämällä katsojalle vain hänen kokoelmansa sekä arkiset tavarat sen rinnalla. Figuurit itsessään on toteutettu sekatekniikka menetelmällä käyttäen valusavea, akryyliä ja joissain tapauksissa myös yleisliimaa. Lisäksi niiden kanssa on itsetehdyt tohvelit sekä muuta rekvisiittaa, jonka voi löytää kenen tahansa kotoa.

Onko se ihailtavaa, kun näkee sen määrän, mitä keräilijä on onnistunut kokoamaan, vai onko se jotain, mistä pitäisi jo huolestua? Onko keräilijän elämä tasapainossa kokoelman rinnalla vai onko tilanne riistäytynyt hallinasta? Suoria vastauksia ei ole, mutta *Keräilijän arki*-teoksen onkin tarkoitus herättää ajatuksia.

2 Keräily itsessään

2.1 Perustietoa

Keräily on nimensä mukaisesti jonkin esineen tai asian keräämistä. Se ilmenee monessa muodossa, sillä se riippuu ihmisestä itsestään mitä hän haluaa kerätä, mikä kiinnostaa eniten juuri häntä sillä hetkellä.

Ei ole varma, alkoivatko ihmiset kerätä jo silloin, kun heille kehittyi kulttuuri vai kehittyikö se vasta silloin, kun yhteisöihin ilmestyi ihmisiä, joilla oli varaa kerätä. Tosin voi olla, että jo silloin kun ihmiset vaelsivat luonnossa etsien mahdollisia ravinnon lähteitä, poimivat he mukaansa asioita, jotka herättivät kiinnostusta, sillä ihminen on pääasiassa aina ollut varsin utelias olento. Ellei olisi oltu uteliaita, ei olisi löydetty kehitystä mullistavia materiaaleja, joita maapallolla oli tarjottavanaan.

Nykyinen muoto keräilystä oli olemassa jo antiikin Rooman ajoilta asti, jolloin valtakunnan merkkihenkilöt tyhjensivät valtamaansa Kreikan alueet taide-esineistä omiin kokoelmiinsa. Tästä muodostui ajan kuluessa yksi vallan merkki rikkaille ihmisille. (Tuomi 2011, 11.) Ne olivat todiste, että ihmisellä oli tarpeeksi varallisuuksia käyttää niitä johonkin, joka ei ollut sidoksissa peruselämiseen ja oli myös usein varsin arvokas. Tämä ajattelutapa ei ole kadonnut mihinkään, vaikka keräily on monipuolistunut vuosisatojen aikana myös arvottomiin asioihin. Esimerkki tästä on miljonäärit, jotka omistavat enemmän kuin yhden luksusauton, vaikka heillä ei olisi niille käyttöä.

Valtamerkkinä olleilla kokoelmilla on myös historiallinen merkitys. Ne nimittäin johtivat useiden maineikkaiden museoiden syntymiseen, sillä monet niiden näytteillä olevista teoksista kuuluivat alkujaan jonkun merkkihenkilön tai rikkaan yksityiskokoelmiin (Tuomi 2011, 11).

Tosin keräilyn ei välttämättä tarvitse olla fyysistä tai aineellista. Myös digitaalinen keräily on yleistynyt teknologisen kehittymisen myötä. Monissa peleissäkin on sivutehtävänä kerätä asioita, tai ne ovat itsessään keräilypelejä, esimerkiksi mobiilipeleistä yleisesti tunnetuin *Pokémon GO*.

On myös keräilymuoto, jossa ei kerätä fyysisesti talteen keräilyn kohdetta, vaan siitä saatu tieto, kun kohde on itse nähty. Tämä niin sanottu aineeton keräys tunnetaan bongauksena, esimerkiksi lintubongaus. Sekin sai alkunsa lintujen tappamisesta keräilyä varten, mutta 1900-luvulla ruvettiin suosimaan metodeja, joissa lintuja vain tarkkailtiin ja jännitys pohjautui enemmän siihen, että onnistui näkemään harvinaisuuden (Birkhead 2022).

2.2 Positiiviset puolet

Keräily on jotakin, mitä suurin osa ihmisistä on tehnyt jossain vaiheessa elämäänsä, jotain mihin voi samaistua (Tuomi 2011,10). Se on joitain, mikä tuntuu hyvin läheiseltä mutta ymmärrettävältä.

Ehkä parhaita keräilyssä on se, että se on laajamuotoinen kokonaisuus. Kysyttäessä mitä voi kerätä, voi lista voi jatkua niin pitkälle kuin vastaaja jaksaa luetella. Se voi olla jokin esine tai asia, se voi olla osa jotain franchise–merkkiä, johonkin teemaan tai tyyliin tai värimaailmaan liittyvä tai se voi olla pelkästään keräilytarkoitukseen luotu esine.

Keräily on itsessään hyvin neutraali harrastusmuoto. Ihmisen ei tarvitse täyttää mitään kriteerejä, kun hän haluaa kerätä jotain. Se ei myöskään ole kilpailupainotteinen kuten esimerkiksi urheilupohjaiset harrastukset. Toki jos haluaa haastaa itsensä, ja yrittää tavoitella täydellistä kokoelmaa, sekin on sallittua. Juuri eri lähestymistavat keräilyyn tekevät siitä monihaaraisen kokonaisuuden.

Yksi asia, jota keräily tuottaa ihmisessä on mielihyvä. Kun keräilijä saa hankittua kokoelmaansa uuden esineen, varsinkin jos hän on halunnut sitä jo pidemmän aikaa, kokee hän positiivisia tunnetiloja.

Keräily voi vaikuttaa positiivisesti myös sosiaaliseen elämään. Joukko keräilijöitä, jotka jakavat saman kiinnostuksen kohteen, voivat ystäväystyä helposti ja tarvittaessa auttaa toisiaan täydentämään kokoelmiaan (Ruoho 2022, 42). Vaihtokauppa onkin yksi osa keräilykulttuuria.

Vaikka mainitsin yhteisöllisyyden, se ei ole pakollista keräilyssä. Sitä voi tehdä omaan tahtiin tai yksin, sillä kerääjä kerää itselleen eikä kellekään muulle. Aina pystyy vaihtamaan keräilykohdetta tai lopettamaan jos haluaa. Varsinkin lapsuuden aikana mielenkiinnon kohteet voivat vaihdella vuosien varrella (Ruoho 2022,31).

2.3 Negatiiviset puolet

Maailmassa on tuskin mitään millä ei ole nurjaa puolta, eikä keräily ole poikkeus. Viime vuosikymmenten aikana varsinkin länsimaalainen kulttuuri on omaksunut elintavan, jossa tavarantoiminnan määrä yhtä ihmistä kohden on suurempi kuin aikaisempina vuosikymmeninä eli kulutus, säästäminen, hankkiminen-periaate (Steketee ym. 2014, 18). Tämä itsessään ei ole ongelma, mutta se voi olla polku pakkokeräilyyn.

Pakkokeräily, yhdistetään myös termeihin keräilypakko ja hamstraus, on sitä, kun ihmisellä on pakottava tarve kerätä tavaroita mutta kyvyttömyys heittää niitä pois huolimatta niiden tarpeellisuudesta tai arvosta (Ruoho 2022,12). Vaikka tämä ei ole suora polku keräilystä sillä keräilijät usein pitävät kokoelmansa järjestyksessä (Ruoho 2022,42), voi kuitenkin se mielihyvä, jonka ihminen saa hankkiessaan uuden esineen kokoelmaansa levitä myös muihin esineisiin. Pitääkseen tämän mielihyvän edes hetken, hän hankkii aina vaan lisää ja lisää mutta kun olisi aika joko heittää tai käyttää jotain, ei pakkokeräilijä kykene siihen. Pakkokeräily voi myös vuosien varrella todella ruveta hallitsemaan elämää, eikä ihminen pahimmissa tapauksissa pysty edes asumaan kotonaan kunnolla tavaramäärän myötä, pilaten samalla mahdollisesti ihmissuhteensa (Steketee ym. 2014, 21).

On myös huomioitava, että pidemmän päälle raha ratkaisee tietyissä keräilykohteissa, juuri se syy miksi keräily oli monia vuosisatoja mahdollista vain rikkaille. Harvinaisempien tuotteiden huutokauppahinnat voivat loppujen lopuksi olla enemmän kuin joku tienaa vuodessa. Esimerkiksi vuonna 2021 *Ilta-lehti* uutisoi siitä, kuinka muumimuki *Uimahyppy simpukoilla* myytiin 24 000 eurolla, tehden siitä samalla myös kalleimman muumimukin (Brunnsberg 2021).

Lisäksi yritykset, varsinkin ne, joiden markkinointiin kuuluu keräilyesineet, tietävät kuinka pitkälle jotkut menevät saadakseen täydellisen kokoelman tai tietyn tuotteen, joten he käyttävät monia keinoja saadakseen ihmiset kuluttamaan. Paras keino on myydä tuotteita paljastamatta mitä paketti pitää sisällään, joka huonolla tuurilla pistää ihmisen ostamaan lukuisen määrän kyseistä tuotetta ennen kuin hän löytää haluamansa. Tällaista piilo-ostamista voi pahentaa tekemällä vain pienen määrän tiettyä tuotetta, luoden keräilijöiden keskeistä lottoamista, jossa vain tuuri ja raha ratkaisee. Toki tämä kaikki luo myös oman jännityksensä keräilyyn sekä keräilijöille, mutta huonon tuurin omaavat voivat kokea vahvojakin negatiivisia tunteita epäonnistumisen myötä.

Vaikka edellä mainittiin, ettei digitaalisessa keräämisessä ole tilan tai päästöjen suhteen, ei sekään ole turvassa riskimmiltä puolilta. Päinvastoin digitaalinen kerääminen, varsinkin videopelien kohdalla voi olla riski ihmisille, jotka addiktoivat helposti. Rahaa on helppo kuluttaa, kun sitä ei näe, ja peleissä vaadittava oikea raha on yleensä pieni summa, mutta kyseinen summa voi muuttua varsin isoksi, jos pelaaja yrittää saada käsiinsä jotain harvinaisuuksia. Toinen vaihtoehto on, että parhaimmat sekä harvinaisimmat asiat pelissä ovat kalliimpia, jolloin raha ratkaisee.

Lisäksi pitää huomioida miten keräily vaikuttaa sosiaalisiin suhteisiin. Maailma on täynnä stereotypioita, esimerkiksi tämä: tytöt keräävät söpöjä asioita, pojat siistejä asioita. Miten ihmiset suhtautuvat poikaan, joka kerää söpöjä asioita? Todennäköisesti pilkalla, vaikka ei

ole olemassa mitään universaalia sääntöä, että poikaa, joka kerää söpöjä asioita kuuluu pilkata. Hän on vaan erilainen, mutta erilaisuus ei aina ikävä kyllä löydä hyväksyntää yhteiskunnassa, jolla on omat melkein kahleenomaiset norminsa. Jotkut kestävät tämän paineen ja jatkavat keräilyä, toiset voivat siirtyä vapaaehtoisesti muihin harrastuksiin tai keräilykohteisiin. Mutta jotkut voivat myös hylätä rakastamansa keräilykohteen vaan koska eivät halua tulla leimatuksi ulkopuolisiksi.

2.4 Keräily ja taide

Taide on itse asiassa kulkenut jo pitkään yhdessä keräilyn kanssa, ainakin länsimaalaisessa kulttuurissa. Uskaltaisin jopa väittää, että keräily on auttanut taidetta eri aikakausilta säilymään tuleville sukupolville, syy miksi voimme vielä tänäkin päivänä ihailla niin tunnettujen kuin tuntemattomien taitelijoiden teoksia. Joskus jopa osaten arvostaa niitä enemmän kuin ihmiset taitelijan elinaikana osasivat, esimerkiksi *Vincent van Gogh*.

Ensimmäiset asiat, jota merkkihenkilöt ja rikkaimmat keräsivät kokoelmiinsa, olivat taideteokset (Tuomi 2011,11). Yksi suuri vallanmerkki oli palkata joku tekemään teos, jonka ainoa merkitys on koristaa seinääsi. Ei tavallisella kansalla sellaiseen ollut varaa moniin vuosiatoihin.

Tämä on vielä nykypäivänäkin taiteen ja keräilyn suhde, vaikkakin mahdollisuus taiteen ostoon on mahdollistunut laajemmalle yleisölle. Periaate on siis, että taitelija tekee teoksen, jonka joku voi lisätä omaan kokoelmaansa. Kiitos digitalisoitumisen, taidetta voi hankkia mistä tahansa maailmanosasta, esimerkiksi sosiaalisen median kautta.

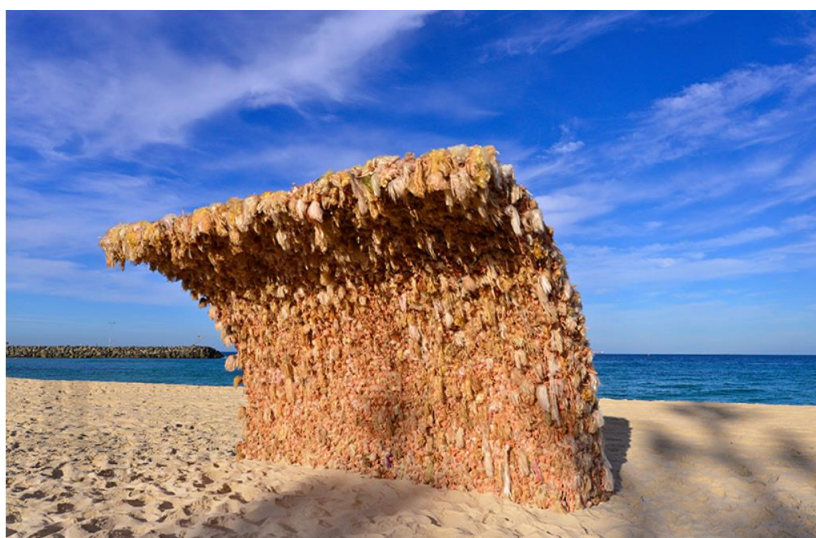
2.5 Taiteilijat ja keräily

Tosin taiteilijat voivat olla myös itse keräilijöitä, joiden kokoelma inspiroi heitä työssään. Valokuvailija ja taitelija Aja Lund jopa teki näyttelyn nimeltä *Olen keräilijä, haluan lisää* hyödyntäen teoksissaan kokoelmaansa (Höggulla 2020). Eikä välttämättä kyseessä tarvitse olla edes oma kokoelma vaan taiteilija voi saada inspiraation omaan työskentelyynsä muiden kokoelmista. Kuvassa 1 nähdään taitelija sekä valokuvaaja Veli Granön ottama kuva Aune Kivistön kokoelmasta. Granö itse koki keräävänsä juuri keräilijöitä ottaessaan kuvia heistä kokoelmiensa kanssa. (Gran 1997,6.)

Kuva 1. Aune Kivistö, Tyhjät pullot. (Kuva: Granö 1997)

Taiteilijat kiertävät niin luonnossa, kirpputoreilla, puodeissa poimien mukaansa asioita, joita he voisivat käyttää taiteessaan, oli se sitten linnun pudonnut sulka tai kokoelma koristekiviä. Tämäkin on oman kaltaista keräilyä, varsinkin jos heillä on jo visio mitä heidän työnsä tarvitsee (Tuominen, 2012). Hyvä esimerkki tästä on taiteilija Annette Thas, joka teki vuonna 2014 pidettyyn *Sculptures by the Sea*-näyttelyyn teoksen nimeltä 'wave 1', jossa hän valmisti yli 3000:sta Barbie-nukesta patsaan, jonka voi nähdä kuvasta 2 (Azzarello 2014). Tämä ei tarkoita, että hän olisi itse yllättäen innostunut Barbie-nukkejen keräämisestä, vaan visiosta, joka vaati massiivisen kokoelman verran nukkeja.

Kuva 2. 'wave 1'. (Clyde Yee 2014) Saatavilla: <https://www.designboom.com/art/giant-barbie-wave-by-annette-thas-is-built-from-over-3000-dolls-03-25-2014/>

3 Figuurit

3.1 Alkusuunnittelu

Lopputyön suunnittelussa tärkeintä on miettiä millä tavalla toteuttaa työnsä. Oman teokseni halusin toteuttaa hyödyntämällä eri tekniikoita, luoden sekatekniikan kirjon.

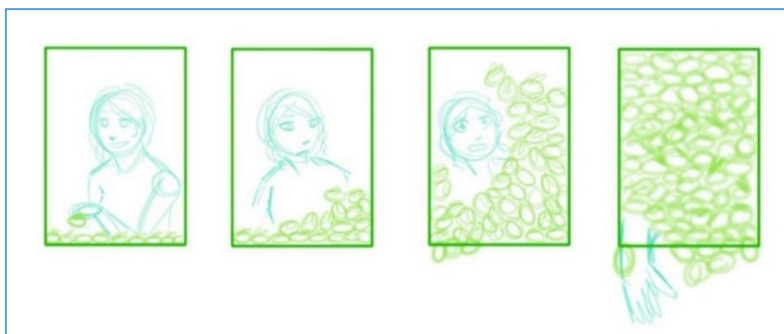
Tästä lähdin pohtimaan mikä on paras tapa tuoda keräily esille teoksessa. Mikä asia tulee mieleen, kun ajattelee keräilyä? Moni varmaan sanoisi postimerkkien tai pullonkorkkien keräily, mutta sähköpostin yleistyttyä postimerkit ovat nykyään varsin kalliita ja eivät inspiroi-neet minua, sama ongelma pullonkorkkien kanssa.

Sitten mieleeni nousi figuurit. Ne ovat hyvin yleinen ja tunnettu keräilymuoto, niin aikuisten kuin lasten keskuudessa. Vuosittain ilmestyy mainoksia jostain uudesta figuurisetistä, jossa myös kehoitetaan keräämään koko sarja. Kaiken lisäksi pystyin itse valmistamaan niitä, sillä jonkin brändin hankkiminen lopputyötä varten olisi käynyt varsin kalliiksi. Tästä päädyin löytämään myös työni tekniikoiden peruskiven, valusaven. Kun on tarpeeksi muotteja, kykenisin massatuottamaan figuureja lopputyötä varten.

Figuureiden päädyttyä edustamaan keräilyä lopputyössäni, rupesin miettimään myös mikä on paras näkökulma lähestyä aihetta. Aluksi ajattelin keräilyä negatiiviselta kannalta, kuinka loisin jonkin hirviömäisen mutaation, joka koostuu pienistä figuureista ja jota ympäröi palanut raha, kuvastaen keräilyn taloudellisia nurjapuolia. Sen jälkeen mietin myös maalaussarjan tekemistä, joka peittyi viimeisen teoksen kohdalla figuureista, kuvaten oman tilan menettämistä keräilylle. Näiden molempien ideoiden luonnokset voi nähdä kuvissa 3 sekä 4.

Kuva 3. Hirviömäisen mutaation luonnos.

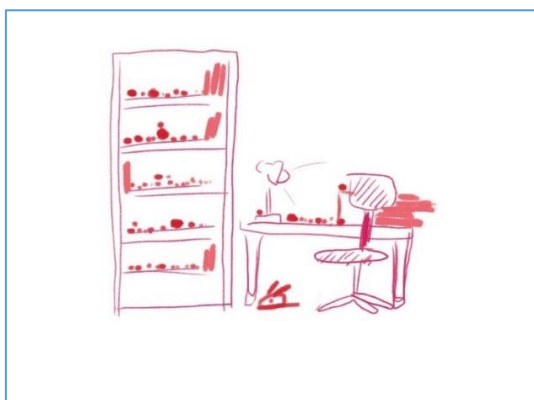
Kuva 4. Maalaussarjan luonnos.

Maalausidean hylkäsin pian luonnostelun jälkeen, sillä maalaussarjan peittämät figuurit tuovat itselleni enemmän mieleen liikakansoittumisen kuin keräilyn haitat, ja samaan tulokseen tulivat myös jotkut opiskelijatoverini esitelessäni aihetta. Hirviömäinen mutaatiokaan ei tuntunut enää tässä vaiheessa oikealta ratkaisulta.

Luettuani keräilyyn keskittynyttä kirjallisuutta tajusin, että lähestyn koko ideaa liian negatiiviselta kannalta. Todellisuudessa keräilyssä itsessään ei ole mitään pahaa, se on vain yksi ihmisyyden ominaisuuksista. Sen voi nähdä niin hyvänä kuin pahana asiana, joten neutraali lähestymistapa sopisi lopputyölle kaikkein parhaiten. Sallisi katsojan itse päättää, miten reagoida teokseen.

Tämä johtikin ideaan installaatiosta, jossa neutraali lähestymistapa keräilyyn voisi varsin hyvin toimia. Näytteillä olisi kirjahylly, joka on täynnä figuureja, sekä työpöytä, johon on jo ilmaantunut muutama figuuri.

Luodakseni tämän ristiriitaisen reaktion tajusin, että tarvitsen paljon enemmän figuureja kuin olin alkujaan suunnitellut. Sata ei riittäisi, tarvitsisin ainakin yli 200. Minun täytyi tuoda installaatioon myös jotain muuta rekvisiittaa tukemaan kokonaisuutta paremmin ja esitellä poissaolevaa keräilijä, jonka persoonallisuus heijastuu teoksessa. Kuvasta 5 voi nähdä miten visioin tämän kokonaisuuden.

Kuva 5. Installaatio luonnos.

3.2 Valusavi tekniikkana

Valusavi on yksi tapa työskennellä muotin kanssa, varsinkin silloin kun haluaa työstää paljon identtisiä kappaleita varsin lyhyellä aikavälillä. Tämä muotoilutekniikka perustuu siihen, että siinä käytettävä kaksiosainen kipsimuotti imee valusavessa olevan veden itseensä jättäen jälkeen teoksen, joka on helppo poistaa muotista (Kerasil). Toisin kuin käsintehty savityö, valusaven teoksiin jää harvemmin ilmakuplia eikä se rikkoudu niin helposti polttovaiheessa.

Valusavi seos tehdään valusavijauheesta, vedestä sekä säätöaineesta, joka oli oman valusaveni kohdalla aine nimeltä dispex. Säätöaineen tarkoitus on pitää valusavi juoksevana ja vähentää veden tarvetta seoksessa. (Kerasil.) Minulle opetetussa valusaviohjeessa 3000 grammaan valusavijauhetta sekoitetaan 1450 millilitraan vettä. Suojamaskin käyttö on tärkeää, koska jauhe pölyää helposti eikä ole terveellistä ihmiskeuhkoille. Kun nämä kaksi ainetta on sekoitettu keskenään, lisätään 6,6 millilitraa säätöainetta, joka on noin 50 tippaa. Tämän jälkeen vielä sekoitetaan, kunnes kaikki savimöykät ovat lienneet seokseen.

Valusavea ei saa kuitenkaan heti käyttää valmistumisen jälkeen, vaan sen pitää antaa tekeytyä noin vuorokauden ajan. Hyvä valusavi on koostumukseltaan kastikemaista ja juoksevaa, ja sen pitäisi kuivahtaa käsinkosketeltavaksi viiden minuutin sisällä. Vaikka vesi- ja jauhosuhdetta ei tarvitse noudattaa gramman tai millilitran tarkkuudella, on kuitenkin huomioitava, ettei seos saa olla liian vetistä tai paksua. Liian vetinen valusavi ei asetu tasaisesti muottiin ja liian paksu valusavi puolestaan ei valu ulos muotista niin kuin sen pitäisi eikä kuivu kovinkaan nopeasti. Seoksen savella on myös tapana painua pohjaan, joten valusavi pitää sekoittaa aina ennen käyttöä, tarpeen tullen myös käytön aikana.

Kuivunutta valusavea ei tarvitse heittää menemään, vaan siitä voi vettä lisäämällä ja noin vuorokauden odotuksella tehdä muotoiluun tarkoitettua savea tai uudelleen käyttää se uuteen valusavi annokseen. Pitää kuitenkin huomioida, että säätöaine haihtuu kuivuneesta valusavesta, minkä vuoksi uudelleen käytetty valusavi on hyvin paakkuista eikä sekoitu niin hyvin. Tämän asian voi kuitenkin helposti korjata lisäämällä säätöainetta tarpeen mukaan, aloittaen pienemmästä määrästä ja lisäten sitä, kunnes seos juoksettuu.

Kun valusaviseos on valmista käytettäväksi, voi aloittaa työskentelyn muotin kanssa. Valmistapoja on erilaisia, mutta oman työskentelyni kohdalla se oli kolmivaiheinen prosessi: valuta savi muottiin, anna sen imeytyä hetken ajan, kaada ylimääräinen massa pois uudelleenkäyttöä varten. Tätä prosessia toistetaan, kunnes valusaven muodostama seinämä on tarpeeksi paksu niin, että se kestää muotin avaamisen. Ajoitus avaamisvaiheessa on hyvin tärkeää, sillä jos muotin purkaa liian varhaisessa vaiheessa, märkä savi ei tule kestäämään

omaa painoaan ja painautuu kasaan korjaamiskelvottomaksi. Vastakohtainen ongelma puolestaan on se, että antaa teoksen olla liian pitkään muotissa, jolloin kipsi imee itseensä liikaakin valusaven kosteutta ja teos murenee käsiin. Sopivan paksuuden sekä hyvän kuivumisajan löytäminen teokselle vaatii testaamista, joten ei pidä harmistua, vaikka ensimmäiset yritykset muotin kanssa epäonnistuvat. Huolimatta teoksen koosta tai paksuudesta, jokaisen hyvällä valusavella tehdyn teoksen pitäisi valmistua alle tunnissa. Pienemmissä se voi olla jopa vain noin 15 minuuttia. Kipsimuoteille pitää toisinaan antaa myös taukoa sillä mitä enemmän ne ovat imeneet kosteutta, sitä vaikeampaa niiden on imeä kosteutta uusista valusavi teoksista.

Kun muoteilla tekee ensimmäistä kertaa, on hyvä sivellä sen sisäpuolelle muutaman ensimmäisen kerran esimerkiksi vauvataalkkia, niin että valusavi ei tartu seinämiin. Muutaman sivelykerran jälkeen tätä ei saa enää tehdä, koska kipsimuotti ei imisi kosteutta enää ollenkaan.

3.3 Kaksiosainen kipsimuotti

Kaksiosainen kipsimuotti sopii varsin hyvin valusaven kanssa työskentelyyn. Sillä onnistuu tekemään monipuolisempia teoksia kuin yksiosaisella muotilla ja se on helposti käsiteltävä.

Kun teoksesta on ensin tehty malli, esimerkiksi savesta, voit tarpeen tullen lisätä siihen vielä savipalan, joka toimii valukanavana. Tämän valukanavan tarvittavuus riippuu siitä minkä muotoinen saviteos on kyseessä ja kuinka sen asettelee muottiin. Myös sen koolla on merkitystä, sillä kaikkein pienimmät teokset eivät välttämättä tarvitse kovinkaan suuria tai pitkiä kanavia. Kaiken kaikkiaan hyvä valukanava ei ole liian pitkä tai kapea, sillä niillä on riski tukkiutua helpommin.

On ainakin kaksi tapaa asetella teos muottiin. Hitaampi tapa on asettaa teos rasian pohjalle, katsoa mistä kohtaa haluaa vetää rajan puoliskojen välille ja sen jälkeen muotoilla savesta seinämä, joka luo muurin puoliskojen välille. Sen jälkeen valmistetaan kipsi, joka on hyvä tehdä viileään veteen sillä mitä kylmempi vesi, sitä hitaammin kipsi kuivuu ja sitä enemmän aikaa on tehdä. Ei ole tarkkaa arviota, kuinka paljon kipsijauhetta menee tiettyyn annokseen vettä, mutta yleisesti riittää, että veteen kaadetusta kipsijauheesta muodostuu kumpu vedenpinnan yläpuolelle. Tämän annetaan hautua hetki, yleensä minuutti, kunnes sitä voi alkaa sekoittaa. Tärkeintä on saada kaikki mahdolliset ilmakuplat pois muotista. (Kerasil.)

Kun kipsi on sekoitettu, valitaan muotista puoli, joka tehdään ensimmäisenä, ja roiskitaan kipsiä hellästi niin että sekä työ että saviseinämä eivät enää näy. Kun tämä on tehty, loput kipsistä voi kaataa tälle valitulle puolelle sen verran kuin on tarpeen. Tämä asettelutapa

toimii parhaiten niissä teoksissa, jossa on tasainen pohja. Käytin itse tätä tekniikkaa tehdessäni muutamalle figuurihatulle muotteja.

Toinen asettelutapa, jota itse käytin figuuripupuissa on nopeampi, mutta virheiden määrä voi lisääntyä huomattavasti. Teoksen mallia ei tarvitse mitenkään asetella valmiiksi tai rakentaa seinämiä, vaan ensin kaadetaan valittuun muotti astiaan kipsiä niin että se peittää noin puolet siitä. Sen jälkeen annetaan kipsille aikaa jähmettyä, kunnes siihen tehdyt jäljet pysyvät. Tämän jälkeen malli asetetaan niin, että valukanava palanen osuu yhteen seinistä ja malli itsessään painetaan hellästi työhön niin, että enintään puolet siitä hautautuu kipsiin. Jos kipsi tuntuu vielä liian löysältä, voi malli teoksen vetää pois ja huuhtoa vedellä, ravistella löysä kipsi muotissa tasaiseksi pinnaksi ja yrittää hetken kuluttua uudestaan, tai työntää malliin esimerkiksi jokin tikku ja pitää sitä itse paikallaan, kunnes työ ei enää vajoa itse. Tässä asettelu tavassa on hyvä pitää työtä silmällä, ettei se uppoa liian syvälle.

Kun yksi puoli on kuivanut tarpeeksi, voi siihen kaivertaa pieniä kuoppia. Tämä tehdään siksi että kun toinen puoli valmistetaan, sen kipsi valuu myös näihin kuoppiin ja näin kaksiosaiseen kipsimuottiin muodostuu kipsilukko. Näitä lukkoja ei ole toki pakko tehdä, mutta ne helpottavat puoliskojen asettelua huomattavasti työskentelyvaiheessa.

Kaksiosainen kipsimuotti tarvitsee myös erotusainetta puoliskojensa väliin niin etteivät ne tartu toisiinsa. Erotusaineita on monenlaisia ja kaikilla on omat mieltymyksensä, mutta itse käytin kipsimuotteihini sekoitusta, johon tuli yksi osa mäntysuopaa, yksi osa ruokaöljyä ja yksi osa vettä. Tätä sivellään kipsiin niin että se jää selvä jälki, mutta ei kumminkaan niin paljon, että sekoitus jää kipsin pinnalle lätäköksi. Jos näin tekee, kipsi voi kuivua heikoksi ja helposti murenevaksi. Ainetta pitää myös sivellä mallikappaleeseen, mikäli se ei ole luonnostaan helposti irtoava kuten esimerkiksi savesta tai plastoliinista tehty teos.

Molemmissa tekniikoissa ja kipsimuoteissa yleensäkin muotin voi avata silloin, kun kipsi on kuivunut tarpeeksi. Kipsi itsessään on varsinaisesti kuiva vasta silloin kun se tuntuu huoneenlämpöiseltä, mutta sitä voi käsitellä jo silloin kun se on kylmää eikä sen pinnalle jää kynnenjälkiä. Muotin puoliskot voivat olla hyvin tiukasti kiinni toisissaan. Sen voi jättää veteen hetkeksi helpottamaan irrottamista. Puoliskojen välisen rajan talttaaminenkin voi auttaa, mutta talttaaminen pitää tehdä hellästi tasataltalla. Mallikappaleen irrottamisen jälkeen muotti pestään hellästi vedellä ja annetaan kuivua täysin kuivaksi.

3.4 Testailua

Päätettyäni käyttää valusavea, minulla oli yksi ongelma. En ollut ikinä työskennellyt kyseisen tekniikan kanssa, vaikka ymmärsin sen idean. Onneksi olin kuitenkin päättänyt

lopputyöni aiheen varsin ajoissa, koska se antoi minulle aikaa opetella tekniikan perusteet opettajien opastuksella.

Aloitin tekemällä yksinkertaisia pyöreitä muotoja savesta testiksi. Niiden lisäksi tein muoltaan hyvin yksinkertaisen pupufiguurin nähdäkseni, miten hyvin se tulisi ulos muotista. Yleisesti ottaen, kun kyseessä on kaksiosainen muotti, teos ei saa olla liian moniulotteinen tai et tule saamaan kyseistä muotista ehjiä kappaleita.

Valitsin viili- sekä vanukaspurkkeja muoteiksi testejä varten, mutta opin etteivät ne ole ihannemuotoja valusaven suhteen. Neliömuoto tai mikä tahansa missä on ainakin yksi tasainen sivu ovat ihannemuotoja siksi, että näin muotti on helppo asettaa johonkin ja valusavi asettuu tasaisesti sen sisällä. Omassa tapauksessani minkään muotin aukko ei ollut tasaisella puolella. Kuitenkin asiaa helpotti se, että viili- sekä vanukaspurkit ovat hyvin pieniä ja ne oli helppo asettaa isompiin vanukaspurkkeihin valumaan.

Kun opin että neliömuodot ovat parempia, tein vielä yhden pupufiguurin pakasterasiaan. Tämä oli hyvä ratkaisu, sillä alkuperäinen testi pupufiguuri muotti ei soveltunut valusavelle, joten pääsin testaamaan toimivuutta tällä toisella. Sain siitä myöhemmin myös yhden parhaimmista muoteistani kunnon työskentelyn alkaessa.

3.5 Muottien tekoa

Päätin testailujen jälkeen, että keräilyn kohde teoksessa tulee olemaan pupufiguuri. Puput ovat söpöjä, ja se on tunnistettavissa, vaikka muoto itsessään oli varsin yksinkertaistettu.

Aloitin figuurimuottien tekemisen valmistamalla kahdeksan muottia erikokoisille mallifiguureille, joista pienin oli kaksi senttimetriä pitkä ja suurin noin kymmenen senttimetriä. Kuvasta 5 voi nähdä, että käytin muotteihin säästämiäni muovipakkauksia, joihin kuului mm. jäätelöpaketteja, oivariinipakkauksia sekä noutoruokarasioita. Jouduin kuitenkin rakentamaan kaikkein isoimmalle savifiguurille oman muotin koska edes jäätelöpaketti ei sopinut sille.

Valusaven käytölle sopivassa kaksiosaisessa muotissa puoliskojen pitää olla suunnilleen samankokoiset. Näin pidetään huoli, että veden imeytyminen ei keskity vaan toiselle puoliskolle. Kuitenkin olin useassa muotissa tehnyt virhearvioinnin, jonka seurauksena toinen puolisko oli pahimmassa tapauksessa puolet isompi kuin toinen. Tämän virheen sattuessaa voi kuitenkin vielä lisätä kipsiä sitä tarvitsevalle puolelle. Pitää vaan kostuttaa kipsi märäksi ja raapia pintaa, johon laitetaan lisää kipsiä.

Välttääkseni tätä ylimääräistä työvaihetta tein savesta seinämiä antaakseni muotin toiselle puolelle lisäkorkeutta. Tämän voi nähdä kuvasta 6, jossa näkyy myös, miten paljon tilaa teos tarvitsee ympärilleen.

Kuva 6. Kaksiosaisen kipsimuotin ensimmäinen puoli valmis.

Kipsi kuivuu alle tunnissa käsittelykelpoiseksi, mutta se on märkä vielä niin kauan, kun se on kylmä. Sen vuoksi annoin kipsille tarpeeksi aikaa kuivua, mikä vaati muutaman päivän pienimpien muottien kohdalla ja yli viikon isompien kohdalla. Prosessia voi nopeuttaa asettamalla muotin kuivan kipsin päälle, jolloin se imee märän muotin kosteuden itseensä.

Alkujaan ajattelin, että kahdeksan muottia riittäisi, kunnes tajusin, että suurempi määrä nopeuttaisi tekoprosessia entisestään. Osa syksystä menikin uusien muottien valmistamiseen sekä kuivattamiseen.

Kun kaikki muotit olivat kuivuneet päätin, että oli parempi käydä joka ikinen niistä läpi. Testata miten hyvin valusaviteos lähtee irti muotista, sillä huonojen muottien kanssa tappelemiseen voisi hukkaantua paljon hyvää työaikaa ja ne veivät turhaa tilaa. Alkujaan muotteja oli yli 40, mutta kokeilujen jälkeen niitä oli jäljellä vain noin kolmekymmentä. Kaikissa näissä heitetyissä muoteissa oli sama ongelma, figuuri oli vajonnut liikaa toiselle puolelle niin ettei sitä saanut irti ilman että tuhosi teoksen korjaamiskelvottomaksi.

3.6 Figuurien tekoa

Olin jo työskennellyt ensimmäisten kahdeksan muotin kanssa, kun valmistin uusia. Vasta niiden kuivuttua käyttökelpoisiksi rakensin työpisteestäni sopivan figuurien tuottamiselle sekä ylläpitämään jonkinlaista järjestystä. Tämän työpisteen voi nähdä kuvassa 7.

Kuva 7. Figuurien valmistamisen työpiste.

Alkuvaiheissa alkaessani työskennellä ensimmäisten virallisten muottien kanssa, minulla oli joitain hankaluuksia tehdä ehjiä figuureja. Pääasiassa syynä oli omat virheet sekä oikean ajoituksen ja paksuuden löytäminen. Jos valusavityön irrottaa muotista liian aikaisin, se ei tule kestävänsä omaa painoaan ja syntyy virheksilö. Kuvassa 8 voi nähdä esimerkin tällaisesta virheksilöstä.

Kuva 8. Virheksilö.

Ensimmäisten testien aikana minulla meni varsin hyvin valusaven kanssa. En kohdannut niitä ongelma kohtia, josta minua oli varoitettu, kuten esimerkiksi hajoavat teokset. Kuitenkin kun oli aika työskennellä ensimmäisten kahdeksan muotin kanssa, tein virheen lisätesäni valusaveen liikaa vettä.

Olin oppinut opettajaltani, että valusavesta haihtuu koko ajan vettä pois ja tarvittaessa sitä pystyi lisäämään. Tässä vaiheessa korostan sanaa tarvittaessa, sillä kun itse lisäsin vettä, en ollenkaan ajatellut tarvitseeko se sitä vai ei. Se oli vain oma oletukseni, jonka tein, koska seos oli ollut siinä vaiheessa kaksi viikkoa tauolla muottiprosessin ajan. Valusavi oli hyvässä kunnossa, mutta lisäsin vettä tarkistamatta tätä ja tuloksena oli liian vetinen valusavi. Tämän seurauksena savi ei muottiin valutettaessa asettunut ollenkaan, vaan sen hiukkaset painuivat pohjalle. Tuloksena oli epätasainen teos, joka kuivui huonosti, ja hajosi myös entistä helpommin. Onneksi savea ei ollut enää paljoa tässä vaiheessa ja pystyin aloittamaan uuden annoksen.

Alkuhankaluuksien jälkeen ilmestyi uusi haaste. Oli löydettävä sopiva paksuus figuureille. Kun alkujaan opettelin valusaven käyttöä, kuusi kerrosta tuntui olevan hyvä. Kuitenkin ryhtyessäni työskentelemään toisten muottien kanssa, kuusi kerrosta olikin niissä liikaa. Muottien aukot tukkiutuivat helposti eikä ylimääräinen valusavi päässyt ulos. Pienempien figuurien muotit puolestaan täytyivät umpeen, ja figuureihin piti tehdä reikä. Tähän vaikutti mm. se, että olin ruvennut käyttämään uutta valusaviannosta ja se oli edeltäjäänsä nähden paksumpaa seosta.

Lopulta löysin figuureille sopivat kerrokset. Pienemille figuureille se oli kolme kerrosta, keskikokoisille se oli joko neljä tai viisi kerrosta ja kaikkein isoimmalle teokselle se oli kuusi kerrosta. Näin sain ne irti muoteista helposti ja mikäli jokin hajoaisi, oli figuuri tarpeeksi paksu, että korjaaminen oli helppoa.

Silloin kun valusavi ei tuottanut ongelmia, tein noin kolmekymmentä figuuria päivässä. Käytin kaikkia muottejani kerralla. Koska pienimpien figuureiden muotit tarvitsivat vain kolme kerrosta, pystyin jättämään ne vaan kuivumaan, kun lisäsin isompiin muotteihin loput kerrokset. Hyvä valusavi kuivahtaa nopeasti, minkä ansiosta pystyin pupufiguurien määrän noustessa asettamaan ne vain yhteen massiiviseen kasaan, jonka voi nähdä kuvassa 9.

Kuva 9. Polttamattomia pupufiguureja.

Valusaven kanssa sekoilut eivät päättäneet liian vetiseen valusaveen, vaan koin päästyäni yli kahteensataan figuuriin, miten liian paksu valusavi käyttäytyy. Tämä alkoi siitä, kun päätin uudelleen käyttää kuivuneen valusaven mitä oli jo kertynyt ämpärillisen verran. Koska en halunnut taas liian vetistä valusavea, päätin lisätä vettä vain sen verran että kasa peittyi ja mikäli seos olisi liian paksua, lisäisin lisää.

Liian paksulla valusavella on vastakohtaiset ongelmat verrattuna liian vetiseen valusaveen. Jo valumisen kanssa oli ongelmia. Pienimmissä muoteissa savi painoi teokset lyttyyn, kun taas isommissa kesti yli tunnin, että figuureja pystyi edes poistamaan ilman että ne tarttuivat käsiin. Ne olivat kaiken kaikkiaan hyvin hitaita kuivumaan, ainakin verrattuna edeltäjiinsä. Tosin toisin kuin liian vetisen valusaven suhteen, paksun valusaven kanssa sai ehjiä teoksia. Pienimpien figuurien muoteissa riitti vain yksi tai kaksi kerrosta, kun taas isommissa se oli vain kolme. Kaikkein isoimman kipsimuotin kanssa ei saanut ehjiä tuloksia liian paksusta valusavesta, mutta onnistuneita yksilöitä oli tarpeeksi siinä vaiheessa.

Paksun valusaven jälkeen tein vielä yhden annoksen valusaviseosta, josta sain myös viimeiset pupufiguurit tehtyä ongelmitta. Yhteensä figuureja oli yli 450, mukaan lukien pieleen menneet yksilöt, jotka päätin polttaa varmuuden vuoksi toimimaan testikappaleina. Yleisesti ottaen pupufiguurit olivat identtisiä keskenään, mutta tein joitain poikkeusyksilöitä, joista merkittävin on figuuri, jossa puput ovat päällekkäin. Kyseinen yksilö on niin sanottu keräilyharvinaisuus, ja sen voi nähdä kuvassa 10.

Kuva 10. Keräilyharvinaisuus.

Figuurien polttaminen toteutettiin kahdessa erässä. Ensimmäiset 51 figuuria poltettiin pienessä uunissa, kun taas loput n. 400 poltettiin isossa. Kuvasta 11 voi nähdä, miten ne peittävät kahden metrin pituisen pöydän.

Kuva 11. Poltetut pupufiguurit

3.7 Värjäys

Minulle oli jo alkuvaiheessa selvää, että tulen värjäämään pupufiguurit. Värimaailma ei olisi yhtenäinen, vaan jokaisella figuurilla olisi omat sävynsä. Syy tälle oli osittain siksi että halusin maalata luovasti, kun taas toinen syy oli, että koin luovani liikakansoittumisvisioita, jos kaikki puput ovat saman värisiä.

Yleensä keramiikan värjääminen tapahtuu lasittamalla, eli teokseen sivellään oman maun mukaan lasite nimistä ainetta, joka sitten viimeistellään lasituspoltoissa. Tiesin jo heti alussa, etten tule toteuttamaan värjäystä näin. Satojen figuurin lasittaminen olisi varsin työlästä, aikaa vievää, kallista, eikä välttämättä antaisi sitä lopputulosta mitä toivoisi. Lisäksi lasitevärejä ei voi sekoittaa keskenään, joten värimaailmakin olisi ollut rajattu vain tiettyihin sävyihin.

Sen vuoksi valitsin jo heti alkuvaiheissa akryyleillä maalaamisen. Akryyli on muovipohjainen maali, joten se on pitkäkestoinen, ei kulu, kuivuu nopeasti ja ennen kaikkea sillä on helppo maalata erilaisia pintoja. Uudelleen maalaus akryylin kanssa ei ole myöskään ongelma virheen sattuessa. Lisäksi halusin käyttää kultaista spraymaalia muutama yksilöön, koska ne edustaisivat keräilyharvinaisuuksia, jotka ovat yleensä kultanvärisiä.

Aloitin ensimmäisten figuurien maalauksen jo silloin, kun ensimmäiset 51 pupufiguuria oli poltettu. Eniten minua hämmästytti, kuinka eri maalit reagoivat saveen, vaikka periaatteessa kaikki olivat akryylejä. Tähän vaikutti sävy, maalin valmistaja sekä vesiohenteisuus. Halvimmat akryylimaalit tekivät varsin kuulaan pinnan, mutta perinteiset tummat sävyt puolestaan peittivät teokset varsin hyvin. Joistakin maaleista jäi myös selkeämmät siveltimen jäljet kuin toisista.

Vaikka mikään pupufiguuri ei ollut hajonnut uunissa, oli niissä kuitenkin kuivumisen aikana tulleita halkeamia. Kokeilin korjata tämän ongelman sivelemällä näihin reikiin ja virhekohtiin liimaa antaakseni tasaisemman pinnan. Tästä sainkin idean, miten hyöty käytän virheelliset pupufiguurit, joita aion käyttää vaan testikappaleina. Kaatamalla ison määrän liimaa niiden päälle ja sallien niiden kuivua rauhassa, loin niin sanottuja limapupufiguureja. Tärkeintä niiden tekemisessä oli varmistaa, että kuivunut liima irtaantuu alustamuovista ongelmitta. Kuviointu muovi, kuten esimerkiksi jäätelörasian kansi, tarttuu siihen kiinni ja näin ollen pilaa koko prosessin. Yhden limapupufiguurin tekoprosessin voi nähdä kuvasta 12.

Kuva 12. Limapupufiguurin tekoa.

Alkujaan minulla oli tarkoitus tehdä erilaisia teemasettejä pupujen kanssa, esimerkiksi jou-luteemainen tai eläinteemainen, mutta aika alkoi tässä vaiheessa käydä vähiin ja koin tärkeimpänä, että kaikki pupufiguurit ovat ainakin kerran läpimaalattu. Kokonaisuus säilyisi näin värikkäänä, mutta ei tuntuisi kesken jääneeltä, eikä mitään pupufiguuria tarvitsisi jättää pois.

Ensimmäinen läpimaalaus sujui hyvin. Leikittelin eri värien kanssa, koska en halunnut tehdä liian paljon saman sävyn figuureja. Hyödynsin myös maalin värjäämää vettä, sillä se loi mielenkiintoisen sävypinnan pupufiguureihin. Kuvassa 13 voi nähdä ensimmäisen maa-lauskerroksen tuloksia.

Kuva 13. Maalattuja figuureja.

Maalattuani kaikki yli 450 figuuria kerran läpi, rupesin antamaan niille yksinkertaistetut kasvopiirteet. Minulla oli sopivat siveltimet tähän, joten työskentely ei ollut haasteellista, ja sain aikaa miettiä jokaista pupufiguuria yksitellen. Päättää ketkä olivat jo valmiita yksivärisinä ja ketkä tarvitsivat lisäpiirteitä erottuakseen. Jotkut saivat lisäpiirteensä jo ensimmäisen maalausprosessin aikana, mutta jäljellä oli vielä paljon figuureja, jotka olivat liian identtisiä keskenään. Toki keräilyssä on mahdollista saada monta identtistä kappaletta, mutta yli viisi samanlaista oli minulle henkilökohtaisesti liikaa. Näitä erityispiirteiden omaavia pupufiguureja voi nähdä kuvassa 14.

Kuva 14. Valmiiksi maalattuja pupufiguureja.

Maalaamisen aikana olin huomannut, että jotkin akryylit antoivat mattapinnan kiiltävän sijaan. Halusin pupufiguurien olevan kiiltäviä, ja olin myös huolissani, että niiden akryylipinnat hinkkaisivat toisiinsa. Siksi viimeisteltyäni värjäyksen, lakkasin kaikki teokset värittömällä spraylakalla. Tosin ihme kyllä mattapintaisissa figuureissa lakkaus näkyi hyvin hennosti, vaikka lakkasin niitä kaksi kertaa enemmän kuin valmiiksi kiiltäviä yksilöitä. En tiedä tälle syytä, mutta ainakin minun teoksissani oli suojakerros.

4 Installaation muu tavara

4.1 Suunnittelu

Minulla oli varsin selvä kuva installaatiosta jo alkusuunnitelmissa: kirjahylly, jonka vieressä olisi työpöytä sekä tuoli. Figuurien kanssa olisi muuta rekvisiittaa kirjojen, lampun sekä muun arkisen tavaran muodossa. Muita pupufiguureihin liittyviä oheistuotteita olisi mahdollisesti, mutta ne jäisivät hyvin taka-alalle. Tällä tavalla antaisin kuvan, että keräilijä voi olla kuka tahansa ihminen, jolla on muutakin elämää keräilynsä rinnalla.

Minun ei kumminkaan tarvinnut ruveta rakentamaan mitään hyllyä tai pöytää, sillä koulu salli minun vuokraavan molemmat käyttöön näyttelyiden ajaksi. Tuolin jouduin kyllä hankkimaan itse, sillä koulun tarjoamat vaihtoehdot olivat liian korkeita verrattuna matalaan pöytään ja halusin ennen kaikkea rullatuolin.

Onneksi löysin kirpputorilta ensimmäisellä yrityksellä juuri sopivan tuolin installaatiotani varten. Kyseinen tuoli oli punainen, mikä sopi mainiosti värikkäiden pupufiguurien kanssa, ja toimi tasapainona puun sävyiselle kirjahyllylle sekä valkoiselle pöydälle. Lisää väritasapainoa loi omistamani musta lamppu, jonka tarkoitus oli olla päällä kuvaten työpöydän aktiivista käyttöä.

4.2 Puputohvelit

Huolimatta siitä, vaikka olin miettinyt muita oheistuotteita, päätin jättää ne välistä. Figuureja valmistaessa ymmärsin, ettei minulla ole aikaa valmistaa mitään erikoista, kuten esimerkiksi keräilyteemaista lipasta, vaan minun pitää keskittyä varmistamaan, että kaikki yli 450 pupufiguuria olivat valmiita lopputyönäyttelyä varten. Keräilijä voi myös keskittyä kokoelmassaan vain yhteen kokonaisuuteen välittämättä muista oheistuotteista, ja visioin figuurien keräilijän tällaisena tapauksena.

Oheistuotteet siis jäivät tekemättä, mutta halusin silti tehdä puputohvelit. Koin niiden olevan yksityiskohta, joka saattaa jäädä katsojalta huomaamatta, mutta se lisää installaation kokonaisuuteen persoonallisuutta. Halusin myös uusiokäyttää hajonneet talvikenkäni, joista tuli vahva pohja tohveleille. Kuvasta 15 voi nähdä tohveliprojektin alkuvaiheet, jolloin leikkasin kengät oikeaan muotoon.

Kuva 15. Leikkausvaihe.

Oikean muodon leikkaamisen sekä kenkien pesemisen jälkeen rupesin miettimään, miten toteutan tohveleiden pupuosuuden. Halusin ennen kaikkea jotain pehmeää, ja onnekseni kangasliikkeestä löytyi juuri sopivaa valkoista tekoturkista. Kankaan hankkimisen yhteydessä päätin myös, etten tule vuoraamaan tohveleita kokonaan, vaan pelkästään kenkien etuosan. Näin puputohveleiden valkoinen olisi tasapainossa takaosan mustan kanssa.

Helpoin sekä nopein tapa tehdä puputohvelit olisi ollut vain kuumaliimata kangas kenkään kiinni, mutta halusin tehdä irrotettavan version hyödyntäen tarranauhaa kiinnityksessä. Irrotettava versio on helpompi pestä, ja voisin tulevaisuudessa halutessani tehdä muitakin versioita tohveleista.

Minulla ei ollut työkaluja, mitkä soveltuisivat nahan ompeluun, joten itse kenkiin tulleet kiinnitykset tein kuumaliimalla. Hyödynsin toista omistamaani kangasta mitatakseni kuinka paljon tekoturkista kumpikin kenkä tarvitsee. Liimasin nämä kangaspalat myöhemmin myös kenkiin kiinni, koska olin käyttänyt niitä tarranauhapalojen puoliskojen kohdistamiseen ja niissä näkyi merkkaukset paremmin kuin kenkien nahkassa. Toisen näistä kangaspaloista sekä siihen tehdyistä merkinnöistä voi nähdä kuvasta 16.

Kuva 16. Työprosessi.

Ompelin pupuosuuden tohveleista, jotta pystyisin korjaamaan tohveleita tarvittaessa ilman, että joutuisin tappelemaan kuivuneen kuumaliimaan kanssa. Tekoturkiksen kangas oli varsin hentoa, joten vahvistin kappaleita ompelemalla nurjalle puolelle ylimääräiset kangaspalat tarranauhapalojen toisen puoliskon lisäksi.

Toinen asia minkä ompelin työssä oli mustasta housukankaasta tehdyt suojat pohjallisten päälle, joiden tekoprosessin voi nähdä kuvassa 17. Näin jälkijattelulla olisi ollut viisaampaa ostaa uudet pohjalliset kuluneiden tilalle, mutta olen tyytyväinen lopputulokseen.

Kuva 17. Pohjallisten suojien tekoa.

Vaikka tohveleiden teko toteutui niin kuin olin suunnitellut, tein myös virheitä. Kaikki niistä liittyivät koon virhearviointiin, sillä mikä oli aluksi vaikuttanut sopivalta, oli seuraavassa työvaiheessa liikaa. Onneksi minulla oli ratkoja, joten työnpurku sujui ilman että vahingoitin kangasta liikaa. Tohveleissa käytetyn tekoturkiksen karva oli myös tarpeeksi pitkää peittämään virheellisestä ompelusta syntyneet jäljet.

Viimeinen vaihe tohveleissa oli korvien teko sekä sopivien silmien löytäminen. Päädyin silmien suhteen tavallisiin mustiin nappeihin, kun taas korvat tein jämäpaloista sekä rautalangasta. Rautalangan avulla korvat pysyisivät jämäköinä sekä haluamissani asennoissa. Jätin pupujen nenän sekä suun tohveleista pois kokonaan, koska nappinenät eivät näyttäneet hyvältä, ja muut vaihtoehdot hukkuivat karvan alle, joten koin ne turhiksi. Valmiit puputohvelit voi nähdä kuvasta 18.

Kuva 18. Valmiit tohvelit.

4.3 Arkiesineet

Tärkeintä muun rekvisiitan kanssa oli päättää, mitä tavaraa keräilijä omistaisi kokoelmansa rinnalla. Jossakin vaiheessa ajattelin, että muu rekvisiitta voisi antaa kuvan, että kyseessä on varsin vakava henkilö, jonka muu omaisuus on minimalista pupufiguurien rinnalla. Tämä näkökulma olisi myös tuonut esille keräilyn vaikutukset talouteen ja kuinka se voi käydä kalliiksi. Kuitenkaan tämä materiaalilähtökohta ei inspiroinut minua kovinkaan kauan, vaan päätin valita lopputyöhön omia tavaroitani, jotka pystyin visioimaan kokonaisuudessa.

Olin koko työskentelyn ajan nähnyt installaatioissani varsin isoja kirjoja, joten aloitin valitsemalla omista kokoelmistani sopivat yksilöt. Joukosta jäi heti kaikenlainen kaunokirjallisuus,

sillä monet nimet olivat tunnistettavissa enkä halunnut ottaa riskiä mahdollisiin tekijänoikeussyytteisiin, vaikka sen mahdollisuus olisi ollut hyvin pieni. Sama riski oli joissakin muissa tavaroistani, joten se rajasi jonkin verran valittavia tavaramahdollisuuksia. Figuurit olivat värikkäitä, joten muulla rekvisiitalla ei tarvinnut olla tietynlaista värimaailmaa. Olisihan muiden tavaroiden samanvärisyys luonut kontrastin kokoelmaan, mutta tavoittelin itse enemmän arkista näkökulmaa, ja vaikka on olemassa ihmisiä, jotka ostavat vaan tietynvärisiä tavaroita, itselleni se oli vähän liian luonnoton ajatus. Yritin siksi katsoa eri sävyjä tavaroille.

Kirjojen valinnan jälkeen rupesin miettimään, että rekvisiitassa voisi olla jotain söpöjä asioita. Siinä missä hylkäsin idean keräilijästä, jonka omat tavarat ovat täysin vastakohta pupufiguureille, niin tykästyin ideaan keräilijästä, jolla on muutamia söpöjä tavaroita. Ne toisivat näkymättömän keräilijän persoonallisuutta enemmän näkyviin, ja auttaisi ymmärtämään myös, miksi hän kerää juuri pupufiguureja.

5 Keräilijän arki

5.1 Nimeäminen

Päädyin nimeämään installaation *Keräilijän arki* nimiseksi kahdesta syystä. Ensinnäkin mielestäni nimen piti antaa katsojalle ymmärrettävä kuva teoksesta, vaikka he eivät pääsisi lukemaan sen yhteydessä olevaa tiivistelmää tai kuulemaan selitystä. Toki on tapauksia, jossa teoksen nimi voi olla ihan päinvastainen teoksen kanssa ja luoda mielenkiintoisen kokonaisuuden, mutta halusin välttää mahdolliset väärinkäsitykset lopputyöni kanssa.

Toisekseen halusin nimellä välittää millaisen tunnelman olin visioinut installaatiossa. Teos ei kuvasta mitään juhlavaa hetkeä, vaan kyseessä on tavallinen arkipäivä jonkun kodissa, ja tämä koti voi olla kenen tahansa.

5.2 Valmis teos ja ripustus

Lopputyö valmistui aikataulussa, ja ripustaminen sujui pääasiassa ongelmitta. Oma toiveeni installaation paikalle oli yksi gallerian lyhyistä seinistä, koska koin laajan seinän rikkovan installaatiossa luomani oman tilan tunteen, varsinkin jos sen vieressä olisi jokin muu teos. En saanut lyhyttä seinää, mutta sain paremman paikan, sillä minulle luotiin seiniä siirtämällä niin sanottu ahdas tila galleriaan. Tämä antoi teokselle yksityisyyden, jota olin toivonut, ja sen lähestyminen tuntui omasta mielestäni kuin astuisi jonkun elintilaan. En kuitenkaan tarkoita tätä negatiiviselta kannalta, vaan halusin installaation tuntuvan torjuvan sijaan kodikkaalta sekä lähestyttävältä. Sen sijaan että tuntuisi kuin rikkoisi jonkun toisen yksityisyyttä, tila houkuttelisi tutustumaan hänen elämäänsä.

Ripustuksessa tapahtui yksi muutos asettelun suhteen, mikä oli kirjahyllyn lievä siirtäminen vinoasentoon seinään nähden. Minulle ehdotettiin tätä vaihtoehtoista asettelutapaa ja voin rehellisesti sanoa sen olleen hyvä ehdotus. Olin koko työskentelyn ajan nähnyt sekä kirjahyllyn että työpöydän seinää vasten, koska niin yleensä huonekalut asetetaan kodeissa. Kirjahyllyn erottaminen seinästä antoi teokselle lisää persoonallisuutta, mutta ei kumminkaan liian paljon, että siitä tulisi omaan makuuni liian epätavallinen ja vastoin arkista visiota, jota yritin installaatiossa kuvata.

Toinen ehdotus, jonka sain ripustuksen aikana oli työpöydän siirtäminen tilan toiseen nurkaan, mutta tähän en suostunut kahdesta syystä. Ensinnäkin installaatiossa on tärkeää, että osa figureista päätyy pöydälle asti, koska se kuvaa, että kokoelma on jo kasvanut tarpeeksi suureksi leviämään muuhun tilaan. Mikäli työpöytä olisi liian erillään kirjahyllystä, sillä olevat figuurit eristäytyisivät liikaa hyllyssä olevasta kokoelmasta. Toinen syy oli juuri

se, etten halunnut tehdä installaatiosta liian epätavallista. Keräilijän arki-teoksen voi nähdä kokonaisuudessaan kuvassa 19.

Kuva 19. Keräilijän arki. (Tiina Mankki 2023)

Kuva 20 esittelee, miltä työpöytä näyttää läheltä katsottuna. Työpöytä oli itselleni asettelun suhteen tärkein, koska sen piti näyttää raja pupufiguurien ja jokapäiväisen elämän välillä. Kerääjällä on massiivinen kokoelma, mutta se on vielä hallinnassa, ja hyvä keräilijä pitää huolta kokoelmastaan. Jotkut ylimääräiset sekä identtiset pupufiguurit on laitettu koriin ja muut figuurit on asetettu nurkkaan, että pöydällä pystyy työskentelemään.

Kuva 20. Lähikuva työpöydästä. (Minna Heikkilä 2023)

Olin alkujani vähän huolissani kirjahyllystä, sillä pelkäsin sen isojen välien antavan tyhjän tilan tunteen ja minimoiden pupufiguureiden valtavan määrän. Mutta saatuani kaikki figuurit paikoilleen rekvisiitan kanssa, tyhjästä tilasta tulikin mitä kokoelma tarvitsee. Jokainen hyllyrivi saa oman tilansa ja niissä olevia pupufiguureja on helpompi tarkastella, mutta ne silti säilyttävät yhtenäisyyden.

Kirjahyllyn sisällä muodostuu myös mielenkiintoisia varjoja, niin kuin kuvasta 21 näkee. Mielestäni ne auttavat korostamaan pupufiguureja tukahduttamalla tyhjän tilan tunteen.

Kuva 21. Lähikuva kirjahyllystä. (Minna Heikkilä 2023)

Yli 450 pupufiguurin asettelu paikoilleen oli oma haasteensa, sillä joukossa on henkilökohtaisesta näkökulmasta paremmin onnistuneita yksilöitä muihin verrattuna. Siksi olisinkin halunnut niiden olevan vain toiseksi ylimmällä sekä keskimmaisella hyllyrivillä, jotka koin parhaimmiksi riveiksi. Tiesin kuitenkin, että mitään hyllyriviä ei pidä suosia liikaa, tai kokonaisuus kärsii. Yritinkin asetella jokaiselle hyllyriville tasapuolisesti näitä onnistuneita pupufiguureja. Ulkopuolinen ei välttämättä tiedä mitkä ne ovat, mutta ainakin sain itse olla tyytyväinen.

Hauskinta pupufiguurien asettelussa oli se, kun annoin paikalla olleille kanssaopiskelijoille sekä ripustuksessa auttaville mahdollisuuden päättää, mihin he itse asettaisivat figuurin. Heidän ratkaisunsa olivat selvästi enemmän taiteellisesta näkökulmasta kuin omani. Yksi

pupufiguureista päätyi muun muassa kurkistamaan kansion sisältä, kun toinen taas päätyi nököttämään kirjahyllyn päällä erilleen muista.

En koe, että löysin täydellisen asettelun kirjahyllyn pupufiguureille, ainakin katsoessani kuvaa 22. Toisaalta asettelussa on oma luonnollisuutensa, eikä se tunnu liian tekemällä tehdyltä.

Kuva 22. Lähikuva pupufiguureista. (Minna Heikkilä 2023)

6 Yhteenveto ja pohdinta

Keräily on varsin laaja käsite huolimatta siitä, kuinka yksinkertaista se oikeastaan on. Ihminen kerää itseään miellyttäviä asioita, tai keräily on osa jotain muuta harrastusta tai ajanviettoa. Sillä ei ole samanlaisia määritteleviä sääntöjä, niin kuin monessa muussa harrastusmuodossa, eikä se rajoita ketään ulkopuolelle. Keräily on myös tukenut muita aloja vuosikymmenien ajan sekä auttanut luomaan konsepteja, jotka ovat nykyaikana osa kulttuuria, esimerkiksi museot.

Kuitenkin kuten moni muu asia maailmassa, keräilyn sisälle mahtuu monta näkökulmaa. Se voi olla positiivinen harrastusmuoto monelta kannalta, mutta se sisältää myös negatiivisia puolia. Positiiviseksi puoliksi voi laskea esimerkiksi mahdollisuuden sosialisoitua muiden keräilijöiden kanssa sekä mielihyvän, kun taas negatiiviseksi puoliksi voi nähdä esimerkiksi kokoelman tuottavan sosiaalisen paineen sekä riskin pakkokeräilyyn. Kuitenkaan kumpikaan näkökulma ei ole hallitsevampi kanta keräilyä määritellessä, sillä kaikilla on henkilökohtainen näkemys siitä millainen keräily on hyväksyttävää ja mikä on liikaa.

Opinnäytetyöni tavoite oli alkuvaiheiden negatiivissävytteisten ideoiden jälkeen luoda teos neutraalista näkökulmasta ja antaa katsojan päättää itse, miten näkee sen. Installaatio, jossa esitellään yhden keräilijän tapaa käsitellä kokoelmaansa, mikä tarvitsee jo kirjahyllyn itselleen ja on levinnyt myös työpöydän puolelle, mutta samalla ei näytä merkkejä elämää vaikeuttavista tilanpuute ongelmista.

Koko työskentelyprosessi tavoitteiden saavuttamiseksi oli kaiken kaikkiaan opettavainen matka. Valusaven opettelu alusta loppuun ja sen kanssa tulleet haasteet vaativat kärsivällisyyttä sekä soveltavuutta virheellisiksi osoittautuneiden kappaleiden kohdalla, joista syntyi sitten omanlaisia teoksia. Kaksiosaisen muottien tekeminenkin vaati oman aikansa kuten myös virhekappaleensa. En ikinä päässyt näkemään millaisia teoksia virhekappaleet olisivat tuottaneet. Hyvät muotit puolestaan tuottivat pupufiguureja siihen tahtiin, että jouduin antamaan niille vapaapäiviä. Kuitenkaan mikään muoteista tulleista teoksista ei hajonnut polttovaiheessa, mikä oli yllättävä saavutus määrään nähden.

Valmistin jokaisen pupufiguurin itse alusta loppuun, joten lopputyöni koostuu oikeastaan yli 450 teoksesta. Ripustuksen aikana minun piti siis asetella ne niin, että niistä muodostuisi silmää miellyttävä kokonaisuus, ilman että liian monta samanväristä joutuisi vierekkäin. Tässä tavoitteessa oli omat haasteensa, sillä havainnoin järjestellessäni, että olin tajuamattani suosinut kylmiä sekä tummia värejä lämpimien ja kirkkaiden sijaan maalausvaiheessa. Tasapainon löytäminen silloin kun sävyjen kesken on selvä epätasapaino oli haasteellista,

sillä en halunnut antaa mielikuvaa, että kirkkaiden sekä lämpimien sävyjen puput ovat paremmassa asemassa.

Keräilijän arki-teos esitettiin ensimmäistä kertaa ulkopuolisille lopputyönäyttelyn avajaisissa, ja sain itse kuulla sekä positiivisia että negatiivisia tulkintoja installaatiosta. Jotkut näkivät pupufiguurit runsautena ja iloa tuottavana, toiset puolestaan näkivät valtavan kokoelman uhkana sekä merkinä pakkokeräilystä.

Muutama saamani kommentti kertoi myös, että jotkut näyttelyssä olleista lapsista pitivät pupufiguureista, mikä ei tullut itselleni kovinkaan suurena yllätyksenä. Keräilyn markkinointi on suunnattu paljon lapsille, joka vuosi ilmaantuu erilaisia houkuttelevan näköisiä leluja, ja mainokset kehottavat usein keräämään koko sarjan. Herää kysymys, että toiminko samalla taktiikalla kuin nämä yritykset? Pupufiguurit ovat värikkäitä ja houkuttelevan näköisiä, niin kuin monet lelut yleensä ovat. Toisaalta ne tuottavat iloa, toisaalta ne myös herättävät materialistisia haluja.

Näiden näkökulmien myötä nousee kysymyksiä, että voiko *Keräilijän arki*-teoksen viedä vielä pidemmälle, vai onko nyt jo hyvä. Mikäli sen veisi pidemmälle valmistamalla lisää pupufiguureja ja antamalla niille lisää elintilaa, voisi haastaa ihmisten sietokyvyn. Tarkastella missä menee raja niillä, jotka alkujaan näkivät pupufiguurit positiiviselta kannalta. Tosin tämä voi sotkea keräilyteeman, mikäli liian monta figuuria rupeaisi herättämään tulkintoja muihin teemoihin, kuten liikakansoittumiseen tai ylituotantoon. Toisaalta näitä negatiivisia mielenjohteita ei välttämättä synny, jos teos onnistuisi säilyttämään neutraalin lähestymistavan huolimatta kokoluokan vaihtumisesta. Riski olisi kyllä, että kokoelma muuttuisi vain osaksi sisustusta, mikä ei ole itsessään paha, mutta voisi viedä mahdollisuuden näyttää keräilijän elämää hänen kokoelmansa ulkopuolella.

Keräily on monitulkintainen käsite ja se on sen rikkaus. Maailmassa ei taida olla mitään muuta harrastusmuotoa, joka antaa ihmisen toteuttaa itseään niin vapaasti. Periaatteessa mitä vaan voi kerätä, oli se sitten rannalta löydetty hieno kivi tai keräilykortti. Usein vain mielikuvitus on rajana.

Lähteet

- Arakawa, H. 2017. The Complete Art of Fullmetal Alchemist. San Francisco: VIZ Media.
- Azzarello, N. 2014. giant barbie wave by annette thas is built from over 3,000 dolls. Viitattu 24.3.2023. Saatavissa: <https://www.designboom.com/art/giant-barbie-wave-by-annette-thas-is-built-from-over-3000-dolls-03-25-2014/>
- Birkhead, T. 2022. How bird collecting evolved into birdwatching. Smithsonian Magazine. 8.8.2022. Viitattu 11.11.2023. Saatavissa <https://www.smithsonianmag.com/history/how-bird-collecting-evolved-into-bird-watching-180980506/>
- Brunnsberg, M. 2021. Maailman kallein muumimuki myytiin huimaan hintaan Ruotsissa. Iltalehti. 1.11.2021. Viitattu 12.11.2023. Saatavissa <https://www.iltalehti.fi/ulkomaat/a/fd1696e6-c0c5-41fa-bc61-783a34973be4>
- Granö, V. Falk, P. Koskijoki, M. 1997. Esineiden valtakunta / Tangible Cosmologies. Oulu: Kustannus Pohjoinen.
- Höggulla, P. 2020. Keräilijä Aja Lund tekee tavaroistaan taidetta: Huomaamattomat esineet heräävät taiteilijan kosketuksesta eloon. Pietarsaaren Sanomat. 5.3.2020. Viitattu 20.12.2022. Saatavissa <https://www.pietarsaarensanomat.fi/uutinen/590496>
- Kerasil. Kipsimuottien valmistus/valuesine. Viitattu 8.2.2023. Saatavissa <https://www.kerasil.fi/Ohjeita-ja-neuvoja/Kipsimuottien-valmistu/valuesine>
- Kerasil. Valutekniikka/valaminen. Viitattu 7.2.2023. Saatavissa <https://www.kerasil.fi/Ohjeita-ja-neuvoja/Valutekniikka/-valaminen>
- Ruoho, A. 2022. Ahdas arki. Keuruu: Aikamedia Oy.
- Steketee, Tolin, Frost. 2013. Keräilypakko: aarteidensa vankina. 2. uudistettu painos. Espoo: Prometheus kustannus Oy.
- Tuomi, L. 2011. Keräilystä. teoksessa Cawén, J., Kyllönen, E., Tuomi, T.& Uusikylä, M. (toim.). Intohimona keräily. Espoo: Espoon Kaupunginmuseo s. 10–11.
- Tuominen, A. 2012. Pitäisikö minun lopettaa kerääminen. Viitattu 20.12.2022. Saatavissa <https://www.anutuominen.fi/fi/kirjoituksia/>